

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (przewodniczący)

SSN Jarosław Matras (sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

Protokolant Katarzyna Wępa

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Marka Zajkowskiego,
w sprawie **A. F.** skazanego z art. 258 § 1 k.k. i inne,
i **K. F.** skazanego z art. 56 ust. 3 ustawy z dn. 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu
narkomanii w zb. z art. 59 ust. 1 w/w ustawy w zw. z art. 11 § 2 w zw. z art. 12 k.k.
w zw. z art. 65 § 1 k.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 11 września 2025 r.,
kasacji wniesionych przez obrońców skazanych
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z dnia 2 października 2024 r., sygn. akt II AKa 322/22
zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Koszalinie
z dnia 19 października 2021 r., sygn. akt II K 52/19,

**I. na podstawie art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. w zw. z art. 79 § 1 pkt 3 i 4
k.p.k. w zw. z art. 79 § 3 i 4 k.p.k. w zw. z art. 536 k.p.k. uchyła
zaskarżony wyrok oraz wyrok sądu pierwszej instancji i sprawę
oskarżonych A. F. i K. F. przekazuje do ponownego rozpoznania
Sądowi Okręgowemu w Koszalinie;**

II. zarządza zwrócenie oskarżonemu K. F. uiszczonej opłaty od kasacji.

[J.J.]

Jarosław Matras

Małgorzata Wąsek-Wiaderek

Marek Pietruszyński

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 października 2021 r., sygn. akt II K 52/19 Sąd Okręgowy w Koszalinie rozstrzygnął o odpowiedzialności karnej kilkunastu oskarżonych, w tym m.in. K. F. oraz A. F. . K. F. został uznany za winnego popełnienia występku z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zb. z art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. i wymierzono mu karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny 200 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 20 złotych. Wobec tego oskarżonego orzeczono na podstawie art. 70 ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, kwotę 3000 złotych na rzecz Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Narkomanii Oddział w K.. Z kolei A. F. tym samym wyrokiem uznano za winnego popełnienia kilku występków, i tak:

1. czynu stanowiącego przestępstwo z art. 258 § 1 k.k., za który na podstawie art. 258 § 1 k.k. wymierzono mu karę 2 lat pozbawienia wolności oraz karę grzywny 200 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 20 złotych;

2. czynu stanowiącego przestępstwo z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., za który na podstawie art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 65 § 1 k.k. skazano go na karę 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz wymierzono mu karę grzywny 300 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 20 złotych, a na podstawie art. 70 ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii za ten czyn orzeczono od oskarżonego kwotę 10000 złotych na rzecz Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Narkomanii Oddział w K.;

3. czynów (opisanych w punktach X i XI aktu oskarżenia), z których każdy wyczerpał dyspozycję z art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. i za te przestępstwa na podstawie art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 65 § 1 k.k. i przy zastosowaniu art. 91 § 1 k.k. wymierzono mu karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Jako karę łączną orzeczono wobec tego oskarżonego karę łączną 5 lat pozbawienia wolności oraz karę łączną grzywny 330 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 20 złotych.

Apelacje w tej sprawie wnieśli m.in. obrońcy obu oskarżonych zaskarżając ww. wyrok w całości.

Obrońca oskarżonego K. F. w swojej apelacji wskazał na naruszenie art. 7 k.p.k., a w konsekwencji dokonanie błędnych ustaleń faktycznych; postawiono także zarzut rażącej niewspółmierności orzeczonej kary.

Obrońca oskarżonego A. F. postawił w apelacji zarzut obrazy art. 7 k.p.k. oraz zarzut poczynienia błędnych ustaleń faktycznych, a z ostrożności procesowej – zarzut rażącej niewspółmierności orzeczonej kary.

Wyrokiem z dnia 2 października 2024 r., sygn. akt II AKa 322/22, Sąd Apelacyjny w Szczecinie zaskarżony wyrok zmienił w ten sposób, że wobec K. F. karę pozbawienia wolności przy zastosowaniu art. 60 § 2 i § 6 pkt 3 k.k. obniżył do roku, zaś orzeczoną w punkcie XXXI wyroku wobec A. F. karę pozbawienia wolności obniżył do roku, a karę orzeczoną w punkcie XXXII obniżył do 3 lat, zaś w konsekwencji, orzeczoną w punkcie XXXV karę łączną pozbawienia wolności obniżył do 3 lat i 6 miesięcy. W pozostałym zakresie wyrok w odniesieniu do tych oskarżonych utrzymując w mocy.

Kasacje w tej sprawie wnieśli obrońcy obu skazanych.

Obrońca K. F. zaskarżając wyrok w całości podniósł zarzut bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. oraz rażącego naruszenia prawa materialnego i procesowego, mającego istotny wpływ na treść orzeczenia (zarzuty sformułowano w pkt 1 lit. a-d oraz w pkt 2.

W konkluzji obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz uniewinnienie K. F. , ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie.

Obrońcy skazanego A. F. zaskarżył wyrok w całości i zarzucił mu rażące naruszenie prawa procesowego, tj. art. 457 § 3 k.p.k. i art. 433 § 2 k.p.k., a także art. 7 k.p.k. oraz postawiono zarzut błędnych ustaleń faktycznych.

W związku z treścią podniesionych zarzutów obrońca wniósł w kasacji o uchylenie wyroku Sądu II instancji w całości.

W odpowiedziach na kasacje obrońców skazanych prokurator Zachodniopomorskiego Wydziału Zamiejscowego Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej w Szczecinie wniósł o ich oddalenie z uwagi na ich oczywistą bezzasadność.

W trakcie rozprawy kasacyjnej sędzia sprawozdawca zasygnalizował możliwość zaistnienia uchybienia z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. w zw. z art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k. oraz art. 79 § 3 i 4 k.p.k. wobec obu skazanych.

Po tej sygnalizacji strony wniosły o ograniczenie przewodu kasacyjnego do uchybienia z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k., co też Sąd Najwyższy uczynił wydając stosowne postanowienie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wobec stwierdzenia w toku kontroli kasacyjnej prowadzonej w oparciu o art. 536 k.p.k. uchybienia o charakterze bezwzględnego powodu odwoławczego z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. w zw. z art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k. i w zw. z art. 79 § 3 i 4 k.p.k. zbędne było ustosunkowanie się do zarzutów kasacji obu skazanych (z tego powodu zastosowano art. 436 k.p.k.), choć trzeba od razu zasygnalizować, że kasacja wniesiona przez obrońcę skazanego K. F. byłaby skuteczna w zakresie, w jakim wносиła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy tego oskarżonego do ponownego rozpoznania sądowi odwoławczemu. Kwestia ta zostanie wyjaśniona w końcowej części uzasadnienia.

Powodem uchylenia wyroku sądu odwoławczego oraz wyroku sądu pierwszej instancji co do obu oskarżonych było stwierdzenie przez Sąd Najwyższy, że w toku rozprawy przed sądem pierwszej instancji w czasie przeprowadzenia dowodów dotyczących tych oskarżonych nie było obrońców obu oskarżonych, choć ich

obecność miała charakter obowiązkowy i wynikała z treści art. 79 § 3 k.p.k. Wobec obu oskarżonych dopuszczono dowód z opinii biegłych psychiatrów z uwagi na powstanie uzasadnionych wątpliwości o których mowa w art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k. (postanowienia z kart: 3088 [co do K. F.] i 3101 [co do A. F.]). Opinie biegłych psychiatrów wpłynęły do akt sprawy (k. 3521 i 4133 – styczeń i luty 2019 r.), a z ich treści nie wynikało, aby biegli mieli wątpliwości, o których mowa w art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k. Z dniem 1 lipca 2015 r. stan prawny nie wiąże z treścią takich opinii biegłych psychiatrów skutków w postaci ustania obrony obligatoryjnej wywołanej samym powzięciem takich wątpliwości przez organ procesowy, który wydaje w takim wypadku stosowne postanowienie z art. 202 § 1 k.p.k. Konieczne jest dla ustania obrony obligatoryjnej nie tylko to, aby biegli w opinii wywołanej na podstawie art. 202 § 1 k.p.k. nie mieli wątpliwości co do stanu zdrowia psychicznego oskarżonego jak i możliwości prowadzenia przez niego samodzielnie i rozsądnie obrony, ale także i tego, by sąd wydał postanowienie na podstawie art. 79 § 4 k.p.k., po dokonaniu własnej oceny wydanej przez biegłych opinii (por. np. wyroki SN: z dnia 16 stycznia 2018 r., V KK 450/17, OSNKW 2018, z. 4, poz. 33; z dnia 28 listopada 2018 r. V KS 23/18; z dnia 8 stycznia 2019 r., III KK 662/18; z dnia 13 czerwca 2019 r., IV KK 235/18; z dnia 7 kwietnia 2022 r., II KK 59/22; z dnia 25 stycznia 2024 r., III KK 562/23 oraz postanowienie SN z dnia 18 maja 2022 r. I KZP 10/21 gdzie w uzasadnieniu wskazano także na ugruntowane stanowisko piśmiennictwa w tym zakresie). Tymczasem, w odniesieniu do obu oskarżonych takiego postanowienia w sądzie pierwszej instancji nie wydano, tak zresztą jak w sądzie drugiej instancji. W tym ostatnim sądzie jednak na rozprawach odwoławczych byli obecni obrońcy obu oskarżonych, co lokuje istnienie uchybienia z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. w zw. z art. 79 § 3 i 4 k.p.k. tylko w sądzie pierwszej instancji. Oczywiście dla ustalenia, że uchybienie w postaci braku obligatoryjnego udziału obrońcy w rozprawach jest rzeczywiście konieczne było ustalenie, iż na tych rozprawach na których nie było obrońców oskarżonych prowadzono czynności dowodowe w odniesieniu do czynów im zarzucanych. Ustalenie takie jest konieczne, skoro w toku postępowania prowadzono czynności wobec kilkunastu oskarżonych. Dokonując takiej weryfikacji Sąd Najwyższy ustalił wszakże, że taka sytuacja, tj. brak obrońców w toku rozprawy w czasie której prowadzono czynności dowodowe co do wszystkich czynów

zarzucanych oskarżonym miała miejsce. W odniesieniu do oskarżonego K. F. (jeden czyn – pkt IX aktu oskarżenia; pkt 29 wyroku - ustalenia faktyczne na str. 124 uzasadnienia) najistotniejszym dowodem były zeznania P. S. , a te ujawniono w trybie art. 405 § 2,3 i 4 k.p.k. na rozprawie w dniu 18 października 2021 r. w czasie której był nieobecny obrońca K. F. (k. 9088v i 9089). Jego obrońca nie był obecny także podczas składania wyjaśnień przez tego oskarżonego (oskarżony K. F. wprawdzie odmówił wyjaśnień, ale odczytywano mu te z postępowania przygotowawczego – k. 8496 i nast.). Co do drugiego z oskarżonych, tj. A. F., któremu zarzucono cztery przestępstwa, w tym udział w zorganizowanej grupie przestępczej (pkt I aktu oskarżenia i pkt XXXI wyroku) ale także wprowadzanie środków odurzających w ramach działania w grupie przestępczej (czyn z pkt II aktu oskarżenia i pkt XXXII wyroku) oraz czyny z art. 59 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, gdzie udzielał on środków odurzających P. S. i M. L. , kluczowe dowody co do tych czynów przeprowadzano także pod nieobecność obrońcy tego oskarżonego. Chodzi tu m.in. o wyjaśnienia tego oskarżonego w odniesieniu do wszystkich czynów, a także przesłuchanie w charakterze oskarżonych innych członków grupy przestępczej w tym m.in. M. L. , który miał przecież także otrzymywać amfetaminę w ramach czynu z pkt X aktu oskarżenia (pkt XXXIV wyroku), co miało miejsce na rozprawie w dniu 9 kwietnia 2021 r. (k. 8496 i nast.), czy też kolejną rozprawę w dniu 15 kwietnia 2021 r. (k. 85160, jak i też tę rozprawę, w czasie której przesłuchiowano istotnego świadka D. G. (k. 8664). Ustalenia te musiały zatem skutkować przyjęciem, że wskazane na wstępie uchybienie z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. zaistniało rzeczywiście, a charakter tego uchybienia musiał prowadzić do uchylenia obu wydanych w tej sprawie wyroków i przekazania sprawy obu oskarżonych do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji. Procedując ponownie sąd ten dokona oceny opinii psychiatrycznych zgodnie z art. 79 § 4 k.p.k. oraz wyda stosowne postanowienie i w zależności od oceny tych opinii będzie dalej prowadził postępowanie na rozprawie w zakresie istnienia lub braku obrony obligatoryjnej.

Na zakończenie trzeba także zwrócić uwagę, że przypisanie oskarżonemu K. F. czynu kwalifikowanego także z art. 56 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii nie znajduje podstaw w poczynionych ustaleniach faktycznych, które znajdują się na stronie 124 uzasadnienia wyroku. Wyraźnie ustalono przecież, że zakupiona od F.

marihuana była przeznaczona na własny użytek S. i M., a zatem dla konsumentów. Na bazie takich ustaleń faktycznych, które nie były kwestionowane na niekorzyść oskarżonego, przypisanie odpowiedzialności karnej także z art. 56 ust. 3 cytowanej ustawy nastąpiło z naruszeniem prawa materialnego w zakresie subsumcji czynu pod poczynione ustalenia faktyczne. Niestety, tego rażącego uchybienie nie spostrzegł także sąd odwoławczy, pomimo że kwestia ta była wyraźnie argumentowana w uzasadnieniu apelacji (str. 5 - 7 apelacji – stosowne fragmenty zaznaczono **boldem**). W tym zakresie, pomimo wadliwej co do zasady konstrukcji zarzutów kasacji obrońcy skazanego K. F., bez wątpienia uchybienie opisane pod lit. d zaistniało i prowadzioby do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi odwoławczemu, gdyby nie to, że zaistniało uchybienie kwalifikowane z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k., które skutkować musiało uchyleniem także wyroku sądu pierwszej instancji.

Z tych powodów należało orzec jak w wyroku.

[J.J.]

[a.ł]

Jarosław Matras

Małgorzata Wąsek-Wiaderek

Marek Pietruszyński